

KLARSPRÅK

- i et demokratiperspektiv

Ida Seljeseth
Retorikkbyrået

DEN ENKLE FORKLARINGA

Klarspråk = demokrati

fordi

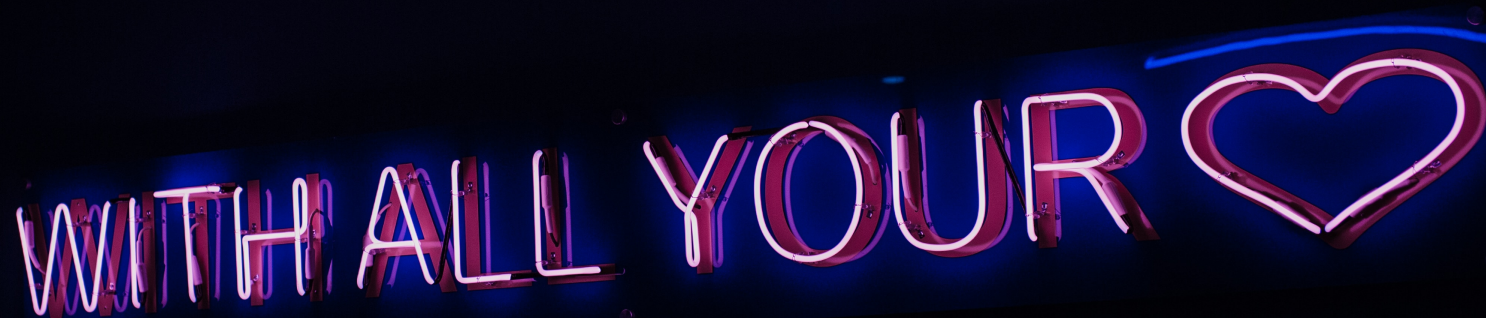
Klarspråk gjør at vi forstår hva
det offentlige skriver

Demokrati = transparens

MEN:
Språket er jo ikke
gjennomsiktig

Det er
semiotisk

WITH ALL YOUR ♥

A photograph of a neon sign in a dark setting. The sign consists of the words 'WITH ALL YOUR' in a stylized, outlined font, followed by a heart symbol. The neon is lit with a blue and purple glow. The sign is mounted on a dark wall or ceiling.

MEN:
Språket er jo ikke
gjennomsiktig

Det får sin
mening av
konteksten

MEN:
Språket er jo ikke
gjennomsiktig

Det er
konstruktivt

SPRÅKET ER
YTRINGAS
BYGGEKLOSS
(MIKHAIL BAKHTIN)

I det vi tar språket i bruk
på en meningsfull måte,
blir det en ytring.

- Ytringa vurderer verden
- Ytringa posisjonerer folk
- Ytringa endrer verden

DESSUTEN:
Demokrati
dreier seg om
mer enn å
forstå andres
ytringer

I retorikken dreier demokrati
seg om medborgerskap

RETORISK MEDBORGERSKAP

(CHRISTIAN KOCK
& LISA VILLADSEN)

- Medborgerskap er noe vi gjør språklig – ved å ytre oss i en deliberativ offentlighet.
- Retorisk handlekraft (rhetorical agency)
 - ytringskompetanse
 - den status og det handlingsrommet vi får tildelt av våre medborgere

RETORISKE MEDBORGER- KOMPETANSER

- Sakskunnskap
- Språklige og tekniske ferdigheter
- Situasjonsforståelse
 - Hvem snakker jeg med?
 - Hva kan de få til?
 - Hva blir de overbevist av?

RETORISK MEDBORGERSKAP

(CHRISTIAN KOCK
& LISA VILLADSEN)

- Medborgerskap er noe vi gjør språklig – ved å ytre oss i en deliberativ offentlighet.
- Retorisk handlekraft (rhetorical agency)
 - ytringskompetanse
 - den status og det handlingsrommet vi får tildelt av våre medborgere

STATUS OG HANDLINGSROM

Hvem tror dere at vi er?

MODELLESEREN (UMBERTO ECO)

Den leseren som teksten
modellerer

(eller etterspør, om du vil)

MODELLESERENS MAKT

Hvis jeg skal lese teksten relevant,
må jeg forstå den og la meg
berøre av dens innhold.

Jeg må jeg la meg modellere av
den.

Jeg må innta modelleserrollen.

MODELLESEREN

- Vet hvem Ivar Aasen var
 - og forstår dette som en ytring som uttrykker en positiv holdning til
 - Nynorsk (historisk)
 - Språklig og kulturelt mangfold (Hadja Tadjik, 2013)
- Mener nynorsk og språklig og kulturelt mangfold er et gode.
- Eventuelt tolke den som en politisk ytring hun er uenig i, og er villig til å diskutere.

Fotograf: Bård Løken

Takk,
Ivar Aasen.

DET ER DU SOM LAGER MODELLESEREN

Jeg vil at du skal tenke på deg selv
som en trener.

HVILKEN LESER VIL DU HA?

Jeg vil at du skal se for deg hvilken
leser du *VIL* ha – hva slags type
leser teksten trenger.

Jeg vil at du skal ha en *visjon!*

DET ER EN BALANSEGANG

Den empiriske
leseren *finnes* jo ...

HVIS DU KREVER FOR MYE

(eller noe leseren din ikke vil gå
med på),

klarer hun ikke å innta
modelleserrollen

Teksten må være tilpassa leserens
kompetansenivå

HVIS DU KREVER FOR LITE

blir ikke leseren din mer
kompetent!

Teksten har en dannelsesfunksjon!

GRUNNPRINSIPPET

Start

Utvikling

Mål

Felles sted

Kompetanse og ferdigheter

Informerte handlinger og beslutninger

HVA SLAGS MODELLESERE SKAPER RETORISKE MEDBORGERE?

- En som leseren kjenner seg igjen i (så hun føler seg i samtale med teksten)
- En som ikke vet alt fra før, MEN som er interessert i å få vite mer.
- En som leser teksten vurderende (men ikke mothårs)

TAKK!

ida@retorikkbyraet.com